

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Urtos/1/2024
Identifikačné číslo spisu: 4023200284
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Zeleňaková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4023200284.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Krč - Šeberu, v trestnej veci odsúdeného W. B., v konaní o podmienéčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, na neverejnom zasadnutí konanom v Bratislave 25. januára 2024, o sťažnosti odsúdeného W. B. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 28. novembra 2023, sp. zn. 1Ntc/19/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku z r u š u j e napadnuté uznesenie v celom rozsahu a súdu prvého stupňa ukladá, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Nitre (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozhodol tak, že podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného zákona žiadosť odsúdeného W. B., narodeného XX. V. XXXX, o podmienéčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 20. septembra 2022, spisovej značky 1Ntc/23/2022 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. novembra 2022, spisovej značky 5Urto/6/2022, vo výmere troch rokov a šiestich mesiacov zamietol.

Proti tomuto uzneseniu, v zákonom stanovenej lehote, riadne a včas podal odsúdený W. B. (ďalej tiež „odsúdený“ alebo „sťažovateľ“), sťažnosť.

V písomných dôvodoch podanej sťažnosti uviedol, že sa nestotožňuje s opakovaným rozhodnutím krajského súdu, pretože obsahuje rovnaké dôvody pre zamietnutie, ako boli uvedené v predchádzajúcom rozhodnutí. Poukázal na to, že jeho hodnotenie bolo opakovane vypracované pedagógom ústavu a schválené riaditeľom ako odporúčacie, bez negatívnych poznatkov pre prípadné neprepustenie. Ďalej dôvodil, že postoj k svojej náprave vo výkone trestu má pozitívny a postoj k páchaniu trestnej činnosti má negatívny. Preto žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky o prehodnotenie jeho žiadosti a taktiež o prihliadnutie k hodnoteniu ústavu. Tvrdil, že počas výkonu trestu, už na území Rakúskej republiky, ale aj v Slovenskej republike preukázal nápravu, negatívny postoj k trestnej činnosti a snahu o zaradenie sa do normálneho života. Na podklade vyššie uvedeného navrhol jeho žiadosti vyhovieť.

K sťažnosti odsúdeného sa prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra nevyjadril.

Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému odsúdený podal sťažnosť, ako i konanie tomuto výroku napadnutého uznesenia predchádzajúce a zistil, že napadnuté rozhodnutie je predčasné.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienene prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienечnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Podľa § 415 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku o podmienечnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí.

Súd, ktorý rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, je oprávnený prijať všetky následné rozhodnutia spojené s výkonom trestnej sankcie vrátane podmienечného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody [§ 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 549/2011 Z. z.)].

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že na podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K podmienечnému prepusteniu odsúdeného môže súd pristúpiť, len ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom stanovené podmienky, a to tak formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmienечného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

O návrhu odsúdeného na jeho podmienечné prepustenie z výkonu vyššie uvedeného trestu odňatia slobody najvyšší súd v sťažnostnom konaní už raz rozhodoval, keď uznesením z 26. septembra 2023, sp. zn. 4Urtost/7/2023 rozhodnutie súdu prvého stupňa z 8. augusta 2023, sp. zn. 1Ntc/19/2023, ktorým bola zamietnutá žiadosť odsúdeného o podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, na podklade sťažnosti odsúdeného zrušil a krajskému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Z hľadiska posúdenia dotknutého trestného činu ako prečinu, zločinu alebo obzvlášť závažného zločinu vo vzťahu k podmienke výkonu určitej časti trestu pri podmienечnom prepustení (§ 66, § 67 Trestného zákona) je rozhodujúca právna kvalifikácia podľa cudzieho rozhodnutia (a týmto rozhodnutím kvalifikačne použitého zákona iného štátu), ktoré bolo uznané príslušným súdom Slovenskej republiky, a to z hľadiska kritérií uvedených v § 10 a v § 11 Trestného zákona (forma zavinenia a trestná sadzba trestu odňatia slobody). Ak však súd upravil (znižil) trvanie trestu postupom podľa § 17 ods. 3 zákona č. 549/2011 Z. z. v znení zákona č. 344/2012 Z. z. alebo postupom podľa § 517 ods. 1 Trestného poriadku, pri kategorizácii trestného činu je rozhodujúca trestná sadzba spojená s použitým ustanovením osobitnej časti Trestného zákona (publikované rozhodnutie č. 13 uverejnené v Zbierke stanovísk

najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2016).

Po zrušení a vrátení prejednávanej veci krajskému súdu z hľadiska posúdenia naplnenia formálnych podmienok pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí doplnil základné informácie (okrem výšky do úvahy prichádzajúceho trestu v Rakúskej republike), a preto je možné konštatovať, že použijúc vyššie uvedené kritériá je potrebné trestný čin, zo spáchania ktorého bol odsúdený uznaný vinným, posúdiť ako prečin. Konanie odsúdeného bolo totiž uznaným rozhodnutím právne posúdené ako trestný čin ťažkej krádeže za účelom zárobku vlámaním podľa §§ 127, 128 odsek 1, číslica 5, 129 odsek 1, číslica 3, 130 odsek 1 a odsek 2, 15 Rakúskeho trestného zákonníka, teda ako úmyselný trestný čin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere od 6 mesiacov do 5 rokov (čo vyplynulo z osvedčenia štátu pôvodu vydaného podľa zákona č. 549/2011 Z. z. tvoriaceho súčasť predloženého spisového materiálu).

To potom znamená, že v prejednávanej veci sa pre naplnenie formálnych podmienok pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody vyžaduje výkon jednej polovice, teda 1 rok a 9 mesiacov. Túto formálnu podmienku pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený splnil k 21. júnu 2023, keďže výkon trestu so započítaním väzby a výkonu trestu odňatia slobody nastúpil 21. septembra 2021.

Vo svojom zrušujúcom uznesení z 26. septembra 2023, sp. zn. 4Urtost/7/2023 najvyšší súd upriamil pozornosť súdu prvého stupňa okrem iného, na nepresvedčivosť záverov hodnotenia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou (ďalej tiež „ústav“), ktoré slúžia ako jeden z podkladov pre záver súdu v otázke, či možno od odsúdeného očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, keďže ústav vo svojom hodnotení konštatoval u odsúdeného nízke riziko recidívy, hoci sťažovateľ má v odpise registra trestov 8 záznamov, čo by skôr svedčalo o jeho náchylnosti k páchaniu trestnej činnosti. (Hodnotenie ústavu v tomto smere nie je síce pre súdy záväzné, každopádne však, ako to už bolo uvedené, predstavuje jeden zo zdrojov informácií slúžiacich ako podklad pre rozhodnutie).

Súd prvého stupňa si síce vyžiadal od spomínaného ústavu doplnenie hodnotenia odsúdeného, dotknutý ústav však svoj záver o nízkom riziku recidívy s ohľadom na početnosť záznamov odsúdeného v registri trestov nijako nevysvetlil, neurobil tak ani zástupca ústavu na verejnom zasadnutí konanom o návrhu odsúdeného na jeho podmienené prepustenie, pritom od zhodnotenia rizika recidívy sa odvíja aj zhodnotenie resocializačnej prognózy (predstavujúcej odhadovanú mieru budúceho sociálneho zlyhania po ukončení trestu odňatia slobody), ktorú ústav u odsúdeného považoval za priaznivú, hoci nevysvetlil aké ďalšie kritériá pri konštatovaní nízkeho rizika recidívy a v nadväznosti na to priaznivej resocializačnej prognózy odsúdeného zvažoval, ako sa vysporiadal s trestnou minulosťou odsúdeného a v čom spočíva významnosť a dôležitosť ním použitých ďalších kritérií, ktoré pri hodnotení nízkeho rizika recidívy a priaznivej resocializačnej prognózy prevážili nad obavou z možného opakovania trestnej činnosti odsúdeným prameniacej z trestnej minulosti odsúdeného.

Krajský súd však tieto nejasnosti v hodnotení odsúdeného ústavom napriek upozorneniu najvyšším súdom vo vyššie uvedenom zrušujúcom uznesení ponechal bez povšimnutia.

Obdobne tak najvyšší súd v zrušujúcom uznesení uložil súdu prvého stupňa vyžiadať si hodnotenie správania sa odsúdeného od príslušného rakúskeho ústavu, v ktorom odsúdený vykonával trest odňatia slobody (jeho podstatnú časť).

Krajský súd si v tomto smere vyžiadal správu od Sirene, pričom v konečnom dôsledku mu ju poskytol Interpol.

Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z., upravujúceho spôsob styku a zasielanie písomností, súd v konaní podľa tohto zákona komunikuje s justičnými orgánmi členských štátov priamo. Na zistenie príslušného vykonávajúceho justičného orgánu možno požiadať o súčinnosť ministerstvo alebo použiť kontaktné body Európskej justičnej siete.

Účelom priameho styku justičných orgánov jednotlivých štátov v konaní o uznanie rozhodnutia cudzieho členského štátu Európskej únie a s tým súvisiacich otázok (vrátane podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody uloženého uznaným rozhodnutím) je zjednodušenie a zefektívnenie ich komunikácie.

Podľa § 28 zákona č. 549/2011 Z. z., upravujúceho poskytovanie súčinnosti a informácií, ministerstvo (spravodlivosti) poskytuje na základe žiadosti súdu alebo príslušného orgánu členského štátu potrebnú súčinnosť pri postupe podľa tohto zákona, a to najmä pri zisťovaní potrebných informácií týkajúcich sa určenia príslušnosti alebo pri overovaní podmienok ustanovených právnym poriadkom členského štátu alebo Slovenskej republiky na uznanie a výkon rozhodnutí.

Interpol (ale ani Sirene) nie je justičným orgánom štátu pôvodu a ani ústavom, v ktorom odsúdený v Rakúsku vykonával trest odňatia slobody. Ním podané informácie nie sú informáciami podanými príslušným orgánom, a preto ani nemôžu slúžiť ako podklad rozhodnutia. Najvyšší súd preto uložil krajskému súdu vyžiadať si správu o správaní sa odsúdeného priamo (keďže na účely realizácie zákona č. 549/2011 Z. z. jednotlivé orgány komunikujú priamo, čo sa vzťahuje nielen na fázu do uznania cudzieho rozhodnutia, ale až do momentu vyriešenia všetkých otázok súvisiacich aj s výkonom uznaného rozhodnutia, vrátane podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody) od ústavu, v ktorom vykonával trest odňatia slobody v Rakúskej republike (Justizanstalt Hirtenberg, Leobersdorferstrasse 16, 2552 Hirtenberg, Rakúska republika), ktorým Interpol nepochybne nie je, pričom najvyššiemu súdu z úradnej činnosti je známe, že dotknuté rakúske ústavy so slovenskými súdmi komunikujú a správy o správaní sa odsúdených podávajú, napriek tomu v prípade neúspechu (ak by dotknutý ústav na žiadosť o podanie správy nereagoval), je potrebné osloviť Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, prípadne Ministerstvo spravodlivosti Rakúskej republiky o poskytnutie súčinnosti a sprostredkovanie poskytnutia požadovanej správy.

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušil a súdu prvého stupňa uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Až po doplnení dokazovania v naznačenom smere bude môcť Krajský súd v Nitre uzavrieť, či u odsúdeného boli splnené materiálne podmienky pre jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, a teda či odsúdený plnením svojich povinností vo výkone trestu a svojím správaním skutočne preukázal polepšenie a či možno od neho v budúcnosti očakávať vedenie riadneho života.

Úlohou krajského súdu v novom konaní bude:

1. vyžiadať si od Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou doplnenie hodnotenia odsúdeného, v ktorom vysvetlí svoj záver o nízkom riziku recidívy na strane sťažovateľa s ohľadom na početnosť záznamov odsúdeného v registri trestov (8), keďže od zhodnotenia rizika recidívy sa odvíja aj zhodnotenie resocializačnej prognózy (predstavujúcej odhadovanú mieru budúceho sociálneho zlyhania po ukončení trestu odňatia slobody), ktorú ústav u odsúdeného považoval za priaznivú a vysvetlí, aké ďalšie kritériá pri konštatovaní nízkeho rizika recidívy a v nadväznosti na to priaznivej resocializačnej prognózy odsúdeného zvažoval, ako sa vysporiadal s trestnou minulosťou odsúdeného v tomto smere a v čom spočíva významnosť a dôležitosť ním použitých ďalších kritérií, ktoré pri hodnotení nízkeho rizika recidívy a priaznivej resocializačnej prognózy prevážili nad obavou z možného opakovania trestnej činnosti odsúdeným prameniacej z trestnej minulosti odsúdeného,
2. v prípade, že ústav svoje závery dostatočným spôsobom v písomne podanom doplnení hodnotenia nevysvetlí, dopočuť v tomto smere zástupcu ústavu na verejnom zasadnutí konanom o návrhu odsúdeného na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.
3. vyžiadať si priamo od príslušného rakúskeho ústavu, v ktorom odsúdený vykonával trest odňatia slobody v Rakúskej republike (Justizanstalt Hirtenberg, Leobersdorferstrasse 16, 2552 Hirtenberg, Rakúska republika), správu o jeho správaní sa vo väzbe a výkone trestu odňatia slobody a v prípade

neúspechu (ak by dotknutý ústav na žiadosť o podanie správy nereagoval) osloviť Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, prípadne Ministerstvo spravodlivosti Rakúskej republiky (Bundesministerium für Justiz, Abteilung VI, Museumstrasse 7, 1070 Wien, Austria), ako to vyplýva z doručeného osvedčenia a požiadať o súčinnosť a sprostredkovanie poskytnutia požadovanej správy.

Podľa § 194 ods. 5 Trestného poriadku orgán, ktorému bola vec vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je pri novom rozhodovaní viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil nadriadený orgán, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie tento orgán nariadil.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyselne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.